

مالی خارجی از جمله آثار آن است، اثری که برای نمونه، در سال‌های گذشته، به‌خصوص در صنعت خودرو و ساخت قطعات مشهود بود. با توجه به گستره تحریم‌های اعمال شده، تقریباً بیشتر صنایع که صادرات قابل توجهی داشته‌اند، در سال‌های اخیر تحریم شده‌اند. از این رو، حتی اعمال تحریم‌ها در خصوص سایر صنایع، تنها ممکن است اثر روانی کوتاه‌مدتی داشته باشد و اثر قابل ملاحظه‌ای بر متغیرهای اقتصادی و همچنین مسیر آتی بازار سهام نخواهد داشت.

با کنار هم قرار دادن تمام موارد یادشده، مسیر آتی بازار سهام پررونق پیش‌بینی می‌شود و انتظار می‌رود در صورت فراهم کردن بسترهای لازم و مناسب برای تعمیق بازار سرمایه در سال جاری نیز شاهد رشد و شکوفایی بازار بورس باشیم، اما نکته‌ای که به‌عنوان یک زنگ خطر باید به آن توجه کرد، نوسانات بازار بورس در ماه‌های ابتدایی سال ۱۳۹۹ است. برخی صاحب‌نظران و فعالان بازار سرمایه معتقدند، بسیاری از معامله‌گران بدون داشتن دانش و دانستن اصول اولیه معامله وارد این بازار شده‌اند و نوسانات ماه‌های اخیر بازار بورس نیز حاکی از آن است که بخش عمده‌ای از معاملات ورود نقدینگی به بازار تحت تأثیر هیجان‌ات مردم و با امید واهی کسب سودهای هنگفت در کوتاه‌مدت بوده است. به‌طور مسلم تداوم این رفتارهای هیجانی با اصلاحات عمیق همراه خواهد بود که این مسئله می‌تواند تهدیدی جدی برای ثبات و رونق بازار در بلندمدت باشد.

۳- ملاحظات امنیت اقتصادی

بازار سرمایه به‌واسطه نقشی که در جذب سرمایه‌های مازاد مردم و تسهیل فرآیند تأمین مالی بنگاه‌ها دارد و از طریق اثرگذاری بر سایر متغیرهای اقتصادی، بر امنیت اقتصادی تأثیرگذار است. به دنبال تعمیق و رونق بازار سرمایه، مردم به انتخاب بازار سرمایه به‌عنوان محلی برای سرمایه‌گذاری ترغیب می‌شوند که این موضوع از یک سو، باعث انتقال نقدینگی به سمت تولید می‌شود که علاوه بر رونق بخش تولید، افزایش اشتغال را نیز به همراه دارد و از سوی دیگر، مانع انتقال نقدینگی به سمت بازارهای غیرمولد می‌شود که از این رو، می‌تواند از شکل‌گیری حباب قیمتی در بازارهای رقیب تولید و ایجاد تورم جلوگیری کند.

در مقابل، اتخاذ سیاست‌های نامناسب و کنترل دستوری و حمایت‌های بی‌منطق دولت از سهام شرکت‌های خاص (که نمونه آن در تابستان ۱۳۹۹ مشاهده شد)، باعث ایجاد بی‌اعتمادی به بازار سرمایه و افزایش ریسک سرمایه‌گذاری در این بازار می‌شود که این موضوع اقتصاد کشور را با مشکلاتی مواجه خواهد کرد، تأثیر کوتاه‌مدت این موضوع، خروج پول از بازار سرمایه و هدایت آن به سمت بازارهای طلا، ارز و مسکن است که جهش قیمت در این بازارها و به‌تبع، افزایش تورم را به دنبال دارد. از سوی دیگر، رکود بازار سرمایه در میان‌مدت و بلندمدت باعث ایجاد مشکلات تأمین مالی بنگاه‌های تولیدی می‌شود و از این طریق تأثیر منفی بر تولید و اشتغال خواهد داشت که مجموعه این آثار امنیت اقتصادی را با مخاطره مواجه می‌کند. نکته دیگر، آنکه ایجاد رکود در

معتقدند، بسیاری از معامله‌گران بدون داشتن دانش و دانستن اصول اولیه معامله وارد این بازار شده‌اند و نوسانات ماه‌های اخیر بازار بورس نیز حاکی از آن است که بخش عمده‌ای از معاملات و ورود نقدینگی به بازار تحت تأثیر هیجانات مردم و با امید واهی کسب سودهای هنگفت در بازه کوتاه‌مدت بوده است، البته، در این خصوص حمایت‌های بی‌منطق دولت از برخی سهام را نیز نمی‌توان نادیده گرفت. به‌طور مسلم تداوم این رفتارهای هیجانی و حمایت‌های دولت از سهام خاص، با اصلاحات عمیق بازار سرمایه همراه خواهد بود که این موضوع می‌تواند تهدیدی جدی برای ثبات و رونق بازار در بلندمدت باشد.

به‌رغم آنکه در سال‌های اخیر تأمین مالی از طریق بازار سرمایه افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است، نظام تأمین مالی در اقتصاد ایران همچنان، مبتنی بر بانک است. بررسی ترکیب منابع مالی برای اقتصاد ایران حاکی از آن است که بازار سرمایه در جایگاه سوم قرار دارد. بدون شک تعمیق بازار سهام یکی از شروط اصلی دستیابی به رونق پایدار در بازار سهام و از طریق آن تحقق رونق و جهش تولید است، از این‌رو، به‌منظور تعمیق بازار سهام راهکارهای زیر پیشنهاد می‌شوند:

- ایجاد مشوق‌های انگیزشی برای افزایش شرکت‌های حاضر در بورس: یکی از مشوق‌هایی که دولت می‌تواند برای افزایش تعداد شرکت‌های حاضر در بورس در نظر بگیرد، مشوق‌های مالیاتی است. در واقع، تخفیف‌های مالیاتی که برای

اقتصاد و بیکار ماندن بخشی از نیروی کار علاوه بر هزینه‌های اقتصادی برای کشور، می‌تواند ناهنجاری‌های اجتماعی مانند افزایش جرم و بزهکاری و نارضایتی مردم از حکومت را به دنبال داشته باشد و از این‌رو، تهدید جدی برای امنیت ملی باشد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نسبت فروش شرکت‌های فعال در بازار سهام به GDP در سال ۱۳۹۵ معادل ۱۸ درصد بود و در سال ۱۳۹۶ این نسبت به ۲۲ درصد افزایش یافت. این در حالی است که نسبت فروش شرکت‌های بورسی به تولید ناخالص داخلی بدون نفت برای سال ۱۳۹۵ معادل ۲۱ درصد بود و در سال ۱۳۹۶ به ۲۶ درصد رسید. بررسی نسبت فروش شرکت‌های بورسی به تولید ناخالص داخلی و رشد آن در سال‌های اخیر بیان‌کننده آن است که چنانچه زمینه‌های تعمیق بازار سرمایه و تسهیل فرآیند پذیرش شرکت‌ها در بورس مورد توجه قرار گیرد، بازار سرمایه می‌تواند سنگ بنای رونق و جهش تولید از طریق تأمین نیازهای مالی بخش تولید باشد.

بسیاری از کارشناسان اقتصادی روند آتی بازار سهام را پررونق پیش‌بینی می‌کنند و معتقدند، در صورت فراهم کردن بسترهای لازم و مناسب برای تعمیق بازار سرمایه، در سال جاری نیز شاهد رشد و شکوفایی بازار بورس خواهیم بود، اما نکته‌ای که آن را زنگ خطری جدی برای آینده بازار سهام می‌داند، نوسانات بازار بورس در ماه‌های ابتدایی سال ۱۳۹۹ است. برخی صاحب‌نظران و فعالان بازار سرمایه



خرید و فروش اقدام کنند، ممکن است با رفتارهای هیجانی و زیان سرمایه از بازار خارج شوند که بدون شک این موضوع می‌تواند تهدیدی جدی برای ثبات و رونق بازار در بلندمدت باشد. از این رو، الزامی کردن آموزش دیدن افراد تازه‌وارد به بازار بورس و سنجش میزان آگاهی و سطح سواد افراد در زمینه بازار سهام قبل از صدور کد معاملاتی، می‌تواند از بروز این گونه وقایع جلوگیری کند.

شرکت‌های حاضر در بورس در نظر گرفته می‌شود باعث افزایش جذابیت ورود به بازار سهام برای شرکت‌ها می‌شود.

- عمق‌بخشی به بازار از طریق افزایش درصد شناوری سهام: دولت می‌تواند به منظور افزایش درصد شناوری بازار سهام از مشوق‌های مالیاتی استفاده کند، در واقع، دولت می‌تواند به منظور افزایش درصد سهام شناور شرکت‌ها تخفیف‌های مالیاتی خاصی برای آنها در نظر بگیرد که این موضوع موجب افزایش درصد شناوری بازار سهام می‌شود و از این طریق افزایش نقدشوندگی بازار و تعمیق بازار را به دنبال دارد.

- کاهش نرخ مالیات بر فروش: وجود مالیات بر فروش بالا همواره یکی از دغدغه‌های فعالان بازار سهام بوده است. یکی از راهکارهایی که می‌تواند باعث جذابیت بازار سهام شود، کاهش نرخ مالیات بر فروش سهام است. در تیر ۱۳۹۷ سازمان بورس و اوراق بهادار به منظور افزایش جذابیت بازار سهام، نرخ مالیات بر فروش سهام را از ۰/۵ درصد به ۰/۱ درصد کاهش داد، اما این قانون تنها برای سال ۱۳۹۷ اجرا شد و از ابتدای سال ۱۳۹۸ دوباره نرخ مالیات بر فروش به ۰/۵ درصد افزایش یافت.

- سرمایه‌گذاری در زمینه آموزش افراد و سنجش سطح سواد افراد قبل از صدور کد معاملاتی: در صورتی که افراد تنها با اصول اولیه بازار بورس آشنا باشند و وارد این بازار شوند، اما معاملات آنها براساس تحلیل‌های بنیادی و تکنیکال نباشد و صرفاً با سیگنال یا توصیه افراد دیگر در فضای مجازی به